

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
Állattenyésztő mérnöki Szak

**TENYÉSZBIKA JELÖLTEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA AZ
ÜSTV ÉS A MÉRLEGTESZTEK EREDMÉNYEI ALAPJÁN
EGY HAZAI LIMOUSIN TÖRZSTENYÉSZETBEN**

Belső konzulens:	Dr. Vertséné Dr. Zándoki Rita egyetemi adjunktus
Külső konzulens:	Dr. Tőzsér János egyetemi tanár Frikk Ferenc telepvezető (Agrota-2L Kft.)
Készítette:	Kocsis Kinga BNMA2M levelező
Intézet:	Állattenyésztési Tudományok Intézet

Gödöllő
2023.

Összefoglalás

Az Agrota-2L Kft. telepén 2016-2022 között vizsgáltam limousin tenyészbika jelölteket (n=122) az üzemi sajátteljesítmény vizsgálatok során, illetve 2021-ben ÜSTV-ben indított limousin tenyészbika jelöltek (n=8) temperamentumát mérlegteszt alkalmazásával, ezt követően pedig a vizsgált tulajdonságokra gyakorolt hatások közül három került értékelésre: az apahatás, az évhatás, illetve a hónaphatás. Az adatok értékeléséhez az SPSS 24 programcsomagot használtam. Az adatok normalitásának vizsgálata Kolmogorov-Smirnov teszttel, az adatok közötti összefüggés vizsgálata pedig hierarchikus klaszteranalízissel történt.

A vizsgálat céljai a következők voltak:

- az ÜSTV-ben értékelt egyes tulajdonságok vizsgálata
- a tulajdonságok közötti összefüggések ismertetése
- apa hatásának bemutatása a vizsgált tulajdonságokra
- születési év hatásának bemutatása a vizsgált tulajdonságokra
- születési hónap hatásának bemutatása a vizsgált tulajdonságokra
- az ÜSTV során kapott temperamentumpont és a saját vizsgált temperamentumpont összehasonlítása

A tulajdonságok vizsgálata során a kezdő életkorban (átlag: 244,68 nap; minimum: 210 nap; maximum: 272 nap), záró életkorban (átlag: 411,71 nap; minimum: 390 nap; maximum: 445 nap), záró testtömegben (átlag: 587,13 kg; minimum: 516 kg; maximum: 704 kg), kondíció pontszámban (átlag: 2 pont; minimum: 2 pont; maximum: 2 pont), vázfejlettség/ráma pontszámban (átlag: 27,88 pont; minimum: 24 pont; maximum: 30 pont) nem voltak kiugró értékek. A kezdő testtömegben (átlag: 347,83 kg; minimum: 256 kg; maximum: 484 kg), STV alatti súlygyarapodásban (átlag: 1438,34 g/nap; minimum: 1093 g/nap; maximum: 2735 g/nap), életnapra számított súlygyarapodásban (átlag: 1332,25 g/nap; minimum: 1192 g/nap; maximum: 1654 g/nap), vérmérséklet pontszámban (átlag: 1,99 pont; minimum: 1 pont; maximum: 2 pont), szélességi pontszámban (átlag: 28,76 pont; minimum: 24 pont; maximum: 33 pont), illetve az izmoltsági pontszámban (átlag: 28,87 pont; minimum: 24 pont; maximum: 32 pont) csak kisebb mértékű és kis mennyiségű kiugró- és extrém értékek voltak tapasztalhatóak, míg a fajtajelleg pontszámban (átlag: 29,28 pont; minimum: 25 pont; maximum: 32 pont) volt látható a legnagyobb mennyiségű és mértékű kiugró- illetve extrém érték.

A tulajdonságok közötti összefüggések esetében az euklideszi távolságok alapján a tulajdonságok jól elkülönülő csoportokat alkottak, melyet dendogramként ábrázoltam. A kialakult csoportok a következők voltak:

- küllemi bírálati eredmények pontszámai
- kezdő- és záró életkor, kezdő- és záró testtömeg
- ÜSTV alatti súlygyarapodás és életnapra számított súlygyarapodás

Az apa vizsgált tulajdonságokra gyakorolt hatásának vizsgálata során egyik tulajdonságra sem volt igazolható a hatás ($P > 0,05$).

A születési év befolyásoló hatása igazolható volt a következő tulajdonságokban: kezdő testtömeg, záró testtömeg, záró életkor, STV alatti súlygyarapodás, súlygyarapodás életnapra, fajtajelleg pontszám ($P = 0,000-0,023$).

A születési hónap hatása ugyan az évhatáshoz viszonyítva kevesebb tulajdonságban, de igazolható volt a vizsgálat során: kezdő életkor, záró életkor, kezdő testtömeg, súlygyarapodás életnapra, vázfejllettség/ráma pontszám ($P = 0,000-0,034$).

A mérlegtesztet két alkalommal végeztem, az ÜSTV kezdő-, illetve záró mérlegelése során. Az eredmények azonos irányú, pozitív, nagymértékű összefüggést mutattak ($r = 0,79$), amely alapján feltételezhető, hogy a vizsgálat végrehajtásában az időpontnak nincs jelentősége, ezért javasolnám a jövőben a temperamentum vizsgálatát már az ÜSTV kezdetén. A tenyésztőegyesület által a temperamentumra adott pontszámok jelentősen különböztek az általam végzett mérlegteszt eredményeitől, feltehetően a skálák mértékének különbségéből (a küllemi bírálat esetében 1-2 pont között, a mérlegteszt esetében 1-5 pont között terjedő skála) adódóan. Javasolnám a tenyésztőegyesület esetében egy új skála kidolgozását, amely növelheti az eredmények pontosságát, ezzel elősegítve a fajta genetikai előrehaladását.